

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(३) उजवीकडील अंक उपप्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

१. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- (अ) भारतीय राज्यघटनेच्या निर्मितीच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा. १०
(ब) सरनाम्यात नमूद करण्यात आलेल्या 'सार्वभौम, समाजवादी, धर्मनिरपेक्ष, लोकशाही, प्रजासत्ताक' या संकल्पनांचे महत्व स्पष्ट करा. १०
(क) भारतीय राज्यघटनेतील खालील वैशिष्ट्यांवर टिपणी करा. १०
(१) भारतीय राज्यघटना ही जगातील मोठ्या राज्यघटनांपैकी एक राज्यघटना आहे.
(२) संसदीय शासनपध्दती
(३) परीदृढता (ताठर) व परिवर्तनीयता (लवचिक) यांचे मिश्रण
(४) सार्वत्रिक प्रौढ मताधिकार

२. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- (अ) भारतीय राज्यघटनेचे कलम १४ ते १८ स्पष्ट करा. १०
(ब) भारतीय राज्यघटनेने दिलेले शोषणाविरुद्धचा हक्क आणि सांस्कृतिक व शैक्षणिक हक्क नमूद करा. १०
(क) राज्याच्या धोरणासंबंधीच्या मार्गदर्शक तत्वात समाविष्ट केलेली गांधीवादी व सामाजिक तत्वांवर प्रकाश टाका. १०

३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- (अ) लोकसभेचे अधिकार व कार्ये काय आहेत ? १०
(ब) उच्च न्यायालयाचे अधिकार व कार्ये लिहा. १०
(क) भारतातील न्यायालयीन सक्रियतेचा उगम अर्थ व स्वरूप याची चर्चा करा. १०

४. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
- (अ) भारतीय राष्ट्रपतींच्या कायदेविषयक, कार्यकारी व आणित्वाणी विषयक अधिकारांवर प्रकाश टाका. १०
- (ब) 'पंतप्रधान हा मंत्रिमंडळरूपी (कॅबिनेट) कमानिची आधारभूत शिला होय' चर्चा करा. १०
- (क) ७४ व्या घटनादुरुस्ती कायद्याची ठळक वैशिष्ट्ये लिहा. १०
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात टीपा लिहा.
- (अ) भारतीय राज्यघटनेचे स्त्रोत १०
- (ब) राज्याच्या धोरणासंबंधीच्या मार्गदर्शक तत्वाची वैशिष्ट्ये १०
- (क) राज्यसभेची रचना व अधिकार १०
- (ड) मंत्रिमंडळ १०
-

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(३) उजवीकडील अंक उपप्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

१. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
- (अ) भारतीय राज्यघटना निर्मितीवर थोडक्यात टीप लिहा. १०
(ब) राज्यघटनेच्या सरनाम्यात समाविष्ट करण्यात आलेल्या उद्दिष्टांचे विश्लेषण करा. १०
(क) भारतीय राज्यघटनेची कोणतीही सहा ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
२. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
- (अ) भारतीय राज्यघटनेत नमूद करण्यात आलेल्या 'स्वातंत्र्याच्या हक्कावर' टीकात्मक चर्चा करा. १०
(ब) भारतीय राज्यघटनेतील ३२ व्या कलमावर थोडक्यात टीप लिहा. १०
(क) राज्याच्या धोरणासंबंधीच्या मार्गदर्शक तत्वात समाविष्ट करण्यात आलेली आर्थिक, सामाजिक व गांधीवादी तत्वे नमूद करा. १०
३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
- (अ) भारतीय संसदेचे अधिकार व कार्ये लिहा. १०
(ब) भारतातील सर्वोच्च न्यायालयाचे अधिकारक्षेत्र स्पष्ट करा. १०
(क) भारतातील न्यायालयीन सक्रियतेवर सोदाहरण थोडक्यात टीप लिहा. १०

४. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
- (अ) भारतीय राष्ट्रपतींच्या कार्यकारी व कायदे विषयक अधिकारांची चर्चा करा. १०
- (ब) भारताच्या पंतप्रधानांच्या भूमिकेचे विश्लेषण करा. १०
- (क) ७३ व्या घटनादुरुस्ती कायद्यानुसार निर्माण झालेल्या पंचायतराज व्यवस्थेच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा. १०
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात टीपा लिहा.
- (अ) भारताच्या राज्यघटना निर्मितीचे स्रोत १०
- (ब) समतेचा हक्क १०
- (क) उच्च न्यायालय १०
- (ड) भारतीय राष्ट्रपतींची निवडणूक प्रक्रिया १०
-